

Lente en zomer in de Latemse meersen

Dit voorjaar was het weer volop genieten van de bloemenpracht in de Latemse meersen. Koekoeksbloemen en ratelaars bloeiden uitbundiger dan ooit en bewijzen dat met het gevoerde beheer de goede richting is ingeslagen.

KERN LATEM

Een opsteker alvast voor de vele vrijwilligers die op de hooidag in juli opnieuw geholpen hebben bij de maaiwerken in de Kwakstraat. Door de hevige regenbuien in de week was het werk iets zwaarder dan anders. Het gemaaide gras werd afgevoerd naar een compostinstallatie, want hooi viel er niet van te maken. Gelukkig ruimden de regenwolken die dag baan voor een mooi zonnetje, zodat de hooidag opnieuw afgesloten kon worden met een sfeervolle barbecue. Het kampvuur werd begeleid door de roepende *bosuilen* die in de buurt van de Kwakstraat broedden. De verwondering voor de kleurrijke en soms zeldzame nachtvinders die door onze voorzitter werden gevangen met de kwikdamplamp was groot. Ook de obligate *ijsvogel* die tijdens de beheerswerken werd geïngd, kon op de nodige aandacht van de hooiers rekenen.

Wat een leven...

Tijdens de zomerperiode kon je trouwens overal in de meersen ijsvogels aantreffen. Spectaculair ook waren de territoriumgevechten tussen twee koppels *buizerd* in het voorjaar. Vooral boven de Kwakstraat werd gedurende een tweetal weken slag geleverd om de heerschappij over de Latemse meersen. Merkwaardig genoeg kon naderhand niet met zekerheid een geslaagd broedgeval worden vastgesteld. De *torenvalken* brachten wel opnieuw hun jongen

groot langsheen het wandelpad tussen de Kerk- en Kwakstraat. Ook de *wespendieven* kon je dagelijks waarnemen deze zomer, soms tot zes stuks samen. Af en toe kwam ook de Gentse *slechtvalk* jagen in het reservaat. Spectaculair om te zien hoeveel paniek dit dier veroorzaakt, onder meer bij de *krakeenden*. Voor het eerst kon op de Meersbeek een geslaagd broedgeval van deze soort worden genoteerd. Na de kuifeenden, die zich enkele jaren terug als vaste broedvogel vestigden, opnieuw een nieuwe eendesoort in ons natuurreservaat. De reeën, nog een recente aanwinst in ons reservaat (zie een vorige Snep!), kregen hoogst waarschijnlijk voor het eerst een kalf. Twee verschillende landbouwers die ons helpen bij het natuurbeheer, kregen het jonge diertje te zien. De ree-ouders

krijg je trouwens vaker en makkelijker te zien, want ze blijken behoorlijk tam.

En nog meer nieuws, deze keer onder de libellen. *Kleine roodoogjuffers* waren even te zien op de sloten die met de steun van het gemeentebestuur werden geruimd in 2003. Ook de *groene kikkers* hebben hier trouwens van geprofipteerd. Het kikkergekwak was de laatste jaren langzaam maar zeker aan het verstommen in Sint-Martens-Latem, maar twee jaar na de natuurinrichtingswerken kan iedereen opnieuw genieten van de zomerse kwaakconcerten die zo intens met een meersengebied verbonden zijn. Van dit alles genieten... kan nog steeds in de Latemse meersen. De wandelpaden staan volledig ter jullie beschikking!

Vuursteenvlinder (foto Geert Spanoghe)

Torenvalk (foto Martin Steenbrugge)

Zaterdag 15 oktober
Handje helpen bij het natuurbeheer
Inclusief een exclusieve spaghetti-avond!

Op zaterdag 15 oktober werken we de tweede hooibeurt op onze hooilanden langsheen de Kwakstraat af. Kom een namiddag helpen om de bloemenpracht in de Latemse meersen in stand te houden en te herstellen! Een namiddagje uit in de Latemse natuur, gecombineerd met een gezellige sfeer en natuurbeheerswerken (niet te zwaar en dus voor elke leeftijd haalbaar)! Zoals steeds sluiten we de najaarswerkdag af met een spaghetti-avond. Was je nog nooit in de Latemse meersen? Laat je niet afschrikken. Beheerswerken zijn een ideale activiteit om mensen te leren kennen en op elke beheersdag komen er nieuwe leden opduiken. *Be there!*

Afspraak: cultureel centrum Kwakstraat, vanaf 13.00 uur
 Wie ook aanschuift voor de gratis spaghetti-avond geeft liefst een seintje aan tom.embo@lin.vlaanderen.be of 09/282.03.51. Een aanrader!

Maandag 31 oktober
Halloween Light

Niet vrij op halloween in de Bourgoyen? Geen nood, de Latemse kern van Natuurpunt organiseert ook, zij het op een iets bescheidener schaal, een Halloweenavond in de Latemse meersen. We werken volop aan de voorbereiding, het belooft de moeite te worden! Spannende verhalen door rasvertellers langsheen een avontuurlijk parcours in het reservaat. Het hoeft niet, maar als de bezoekers op zijn 'Halloweens' gekleed zijn, wordt het extra griezelen.

Vertrek: om 19.30 uur in het cultureel centrum in de Kwakstraat in Sint-Martens-Latem.
 Na de halloweentocht in het reservaat kan je aan de natuurbar bekomen van de opgelopen emoties.

Zondag 18 december
Kerstmarkt wandeling in de Latemse meersen:
ook voor kids!
In samenwerking met de Lionsclub

In de Latemse meersen valt er altijd wel iets te beleven. Tijdens deze winterwandeling gaan we op zoek naar de winterse natuurfenomenen in de Latemse meersen. *Sijsjes, kepen, koperwieken, kramsvogels* en overwinterende eenden brengen noordelijke sferen naar Sint-Martens-Latem.

De Latemse kern zorgt voor twee natuurgidsen. Eén gids richt zich naar de volwassenen, maar breng gerust je kinderen mee. De tweede gids gaat ondertussen met de kids op avontuur in de natuur.

Na de wandeling kan je nog genieten van de kerstsfeer op de kerstmarkt in het dorp. Koude handen en verkleumde voeten kan je net als vorig jaar opwarmen dankzij de *gluhwein*.

Vertrek: om 14.30 uur aan de ingang van het wandelpad (recht tegenover het gemeentehuis)

Duur wandeling: ongeveer anderhalf uur
 Laarzen zijn noodzakelijk.

Deelname: 1 euro (vrijblijvend voor leden) ten voordele van de kerstdorpactie van de Lionsclub (het goede doel waaraan de opbrengst dit jaar wordt geschonken zal meegedeeld worden tijdens de wandeling).

Keep

Kramsvogel

GEZOCHT: voorzitter Latemse milieuraad!

In de vorige Snep!s kon je al lezen over de malaise in het leefmilieubeleid van de gemeente Latem. Na het niet invullen van de concrete toezeggingen van de bestuurders over de samenwerkingsovereenkomst en het niet aanwerven van de duurzaamheidsambtenaar ter versterking van de milieudienst, heeft An Cliquet haar voorzitterschap stopgezet en meteen ook ontslag genomen uit de milieuraad. Professor An Cliquet werd algemeen beschouwd als een heel sterke voorzitter en bij de afscheidsdruk werd ze dan ook uitgebreid

bedankt voor haar jarenlange inzet. Ook professor Roland Goossens nam ontslag. In zijn afscheidsbrief klonk verbittering over het gemeentelijk milieubeleid en de (te beperkte) rol die de milieuraad krijgt toebedeeld. De milieuraad is niet enkel twee drijvende krachten kwijt, ze dreigt nu ook stuurloos te worden, want tot op heden (eind augustus) heeft zich nog geen nieuwe kandidaat voor het voorzitterschap gemeld. Toch is er beterschap in zicht voor het Latemse milieubeleid. De gemeenteraad heeft unaniem besloten om een

opdracht uit te besteden aan een studiebureau om de leefmilieuschep te helpen bij de opmaak van een milieubeleidsplan. Een noodzakelijke stap vooruit is dat! De adviesverlening hierrond is meteen een boeiende opdracht voor een nieuwe voorzitter van de milieuraad.

Nieuwe plantensoort voor Europa in de Latemse meersen!

Sinds een jaar of tien viel mij een groepje bijzonder mooie, diep paars bloeiende *koninginnekruiden* op in de Latemse meersen. Koninginnekruid is een inheemse plant, typisch voor natte, ruigere graslanden, slootkanten en ruigten. Ze staat dus perfect op haar plaats in ons natuurreservaat en is er talrijk aanwezig. Als prettig gevolg hiervan zijn ook een aantal diersoorten die afhankelijk zijn van deze plant, in groten getale te vinden in ons natuurreservaat. Het prachtige, verfijnde *vedermotje* is zo'n voorbeeld, net als de *bosrietzanger*, die zijn nest vaak in de dichte en stevige stengels van het koninginnekruid maakt.

Maaien of hooien is een belangrijke beheersmaatregel in de Latemse meersen. Een aantal delen van het reservaat maaien we echter welbewust weinig of niet. Een maaibeheer is dan wel gunstig voor heel wat zeldzame meersenplanten, zoals in dottergraslanden, maar vele ruigtekruiden, waaronder het koninginnekruid, houden er niet zo van, en ook die willen we een plaatsje gunnen in het reservaat.

De bloemen van het koninginnekruid zijn lichtroze, maar op één van de percelen in de buurt van het nieuwe wandelpad staat dus een groep met een mooie donkerpaarse kleur. Al jaren dacht ik dat dit gewoon een gril was van de natuur. Heel wat plantensoorten bloeien in de natuur immers in verschillende kleurvarianties.

Tot vorig jaar twee doorwinterde botanici, Wim Slabbaert en Filip Verloove, de meersen bezochten. Zij waren door het dolle heen bij het zien van deze prachtige planten. Enig opzoekwerk bevestigde al snel hun vermoeden dat we hier niet met het inheemse koninginnekruid te maken hebben, maar met zijn Amerikaanse broertje of zusje, dat ik hier voor het gemak het *Amerikaans koninginnekruid* doop. Wie meer wil weten over deze plant kan op het internet eens op zoek gaan naar *Eupatorium maculatum*, haar wetenschappelijke naam. Die toont trouwens meteen de verwantschap aan met ons

eigen koninginnekruid, dat door wetenschappers en amateurbotanici liever *Eupatorium cannabinum* wordt genoemd – het weze hen vergeven. Het Amerikaans koninginnekruid lijkt niet enkel sterk op onze inheemse plant, dit familielid groeit in Amerika ook op gelijkaardige standplaatsen als in de Latemse meersen. Natte laaglandgronden die van tijd tot tijd overstroomd worden, zijn ideaal en op zo'n plek hebben we deze Amerikaanse immigrant dan ook gevonden.

Bijkomend onderzoek in het Instituut voor Natuurbehoud leerde ons dat de Latemse meersen in Europa momenteel de enige gekende wilde groeiplaats vormt van het Amerikaans koninginnekruid. Mogelijk is de plant 'ontsnapt' uit één van de aangrenzende tuinen die eigendom is van een Amerikaanse dame. Bij navraag bleek overigens dat het Amerikaans koninginnekruid ook te koop is in sommige tuincentra.

Vloek of zegen?

Maar wat nu? Moet ik als beheerder nu blij zijn met deze aanwinst in mijn reservaat, zo'n mooie, weliswaar niet inheemse plant? Of moet ik me stilaan zorgen maken? Ik verklaar mij nader. Verscheidene 'exoten', uitheemse soorten dus, die een geschikte standplaats gevonden hebben in Vlaanderen, hebben de neiging om zich zeer agressief uit te breiden ten koste van de inheemse flora en fauna. Denk maar aan de *Amerikaanse vogelkers* in bossen en heiden op zandgronden, zoals in het Heidebos in Wachtebeke, of de *grote waternavel*, die alle sloten in de Assels dreigt dicht te groeien, en

zo niet alleen inheemse planten en dieren verdringt, maar bovendien ook het waterbeheer bemoeilijkt. Eens ze zich gevestigd hebben en zich massaal gaan verspreiden, blijkt hun opmars maar moeilijk te stoppen. Aan de bestrijding van de Amerikaanse vogelkers alleen al zijn reeds miljoenen euro's overheidsgeld besteed. Dit jaar zou ook de strijd aangeboden worden met de grote waternavel.

Het Amerikaans koninginnekruid gedijt intussen al vele jaren in het reservaat. Een lichte uitbreiding is merkbaar, maar om meer dan een drietal meter gaat het niet. Op het eerste zicht geen gevaar, zo lijkt het. Er zijn echter wel degelijk voorbeelden van exoten die tientallen jaren een rustig bestaan leiden op een bepaalde plaats, om zich op een gegeven moment dan toch massaal te gaan verspreiden, schijnbaar zonder aantoonbare reden. Dan is het meestal te laat om in te grijpen en gaat bestrijding gepaard met gigantische inspanningen en kosten, waarvan het effect bovendien vaak beperkt blijkt te zijn.

Er zijn ook wel voorbeelden van de omgekeerde beweging. De *waterpest* is daarvan het beste voorbeeld. Dit plantje heeft zijn naam niet gestolen: enkele tientallen jaren geleden veroverde het in geen tijd massaal de meeste waterpartijen in heel West-Europa. Intussen is het tij echter gekeerd en moet je in onze regionen al flink zoeken om de soort nog te vinden. Is de keuze tussen de verwondering over een mooi bloeiende exoot in de Latemse meersen en een potentieel natuurprobleem dan toch snel gemaakt?

Amerikaans koninginnekruid

